

ISSN: 2588-1434

Xây dựng pháp luật

Thực thi chế định Thẩm phán của Luật Tòa án chuyên biệt tại Trung tâm tài chính quốc tế để tạo sức hút cho độ tin cậy của Trung tâm tài chính quốc tế tại Việt Nam

17/01/2026 09:08

Like 44

Share 44

Luật Tòa án chuyên biệt tại Trung tâm tài chính quốc tế (Luật Tòa án chuyên biệt) vừa được Quốc hội thông qua đã hình thành khung pháp lý cho việc thành lập và hoạt động của Tòa án chuyên biệt tại Trung tâm tài chính quốc tế. Các quy định của Luật Tòa án chuyên biệt có nhiều điểm tương tự với các quy định về khung hoạt động của Trung tâm tài chính quốc tế hoặc quy định riêng Tòa án chuyên biệt tại Trung tâm tài chính quốc tế tại một số Trung tâm tài chính quốc tế trên thế giới, như Trung tâm tài chính quốc tế Dubai (DIFC), Trung tâm tài chính quốc tế Abu Dhabi (ADGM), Trung tâm tài chính quốc tế Astana (AIFC)...

Cơ chế giải quyết tranh chấp, đặc biệt là Tòa án chuyên biệt tại một Trung tâm tài chính quốc tế (TTTCQT) có vai trò chủ yếu đáng kể để tạo sự thành công của một TTTCQT, bao gồm những yếu tố: (i) Tạo dựng niềm tin cho nhà đầu tư thực hiện các hoạt động kinh doanh tại TTTCQT đó; (ii) Chất lượng, chuyên môn cũng như tính trung lập của hệ thống pháp luật, cơ chế giải quyết tranh chấp; (iii) Tạo sự thuận tiện cho các nhà đầu tư khi có cơ chế giải

quyết tranh chấp bằng hệ thống thông luật (phổ biến trong giao dịch tài chính). Các quy định chủ yếu bao gồm các nội dung:

- Hệ thống pháp luật áp dụng là hệ thống luật thông pháp (Common law);
- Thu hút Thẩm phán nước ngoài có kinh nghiệm, chuyên môn sâu và đặc biệt ở những quốc gia, vùng lãnh thổ có nhiều hoạt động tài chính;
- Ngôn ngữ làm việc, ngôn ngữ tố tụng là tiếng Anh;
- Có chế độ thu hút chuyên gia trong nước và nước ngoài tham gia (như thu nhập, miễn thuế, thị thực nhập cảnh và nhà ở).

Chất lượng hoạt động của Tòa án chuyên biệt, trong đó có chất lượng Thẩm phán, tại TTTCQT có thể giúp cho TTTCQT của một quốc gia trở thành một “thương hiệu pháp lý” - một yếu tố phi tài chính quan trọng để TTTCQT có thể tạo được sức mạnh cạnh tranh, bảo đảm yếu tố thành công của TTTCQT. Chất lượng và thương hiệu về Thẩm phán của TTTCQT sẽ tạo được sự tin tưởng của nhà đầu tư đối với TTTCQT. Thực tiễn hoạt động của một số TTTCQT cho thấy một số TTTCQT có những chính sách và quy định để thu hút, tuyển chọn được các chuyên gia pháp lý có uy tín trong và ngoài nước trở thành Thẩm phán của TTTCQT. Do đó, điều kiện tuyển chọn, bổ nhiệm Thẩm phán tại Tòa án chuyên biệt của một số TTTCQT gồm:

- Có kiến thức, hiểu biết về hệ thống luật thông pháp (Common law);
- Có khả năng sử dụng ngôn ngữ tiếng Anh thành thạo.
- Có uy tín trong hoạt động hành nghề pháp lý (luật sư, Trọng tài viên, Thẩm phán).

Tùy theo từng phạm vi hoạt động của TTTCQT, mỗi TTTCQT có những điều kiện chung đối với chuyên môn của Thẩm phán, bao gồm yêu cầu về chuyên môn về lĩnh vực hoạt động, chuyên môn về tổ chức mô hình, kinh nghiệm về xét xử...

So sánh với các TTTCQT của các quốc gia khác cho thấy Luật Tòa án chuyên biệt tại TTTCQT Việt Nam đã có những quy định đáp ứng được các yêu cầu về tiêu chuẩn lựa chọn, bổ nhiệm Thẩm phán, bao gồm tiêu chí về Thẩm phán, cơ chế bảo đảm hoạt động của Thẩm phán và thủ tục tố tụng linh hoạt, đặc thù theo chuẩn mực và thông lệ quốc tế.

1. Tiêu chí về Thẩm phán

Tiêu chí tuyển chọn và bổ nhiệm Thẩm phán tại Tòa án chuyên biệt của TTTCQT Việt Nam được quy định tại Điều 10 của Luật Tòa án chuyên biệt. Thẩm phán có thể là công dân Việt Nam hoặc người nước ngoài có tính tương tự như ADGM, AIFC. Thẩm phán Việt Nam hoặc nước ngoài có thể tham gia vào giải quyết tranh chấp sơ thẩm hoặc giải quyết tranh chấp phúc thẩm.

Đối với Thẩm phán là công dân nước ngoài, điều kiện mà Luật đặt ra các tiêu chuẩn, điều kiện bao gồm: Đã hoặc đang là Thẩm phán nước ngoài; luật sư, chuyên gia có uy tín, phẩm chất đạo đức tốt, kiến thức chuyên môn phù hợp, am hiểu pháp luật về đầu tư, kinh doanh; Có ít nhất 10 năm kinh nghiệm

tham gia xét xử, giải quyết vụ việc liên quan đến hoạt động đầu tư, kinh doanh; Có năng lực tiếng Anh để xét xử, giải quyết vụ việc tại Tòa án chuyên biệt; Không quá 75 tuổi, có sức khỏe bảo đảm hoàn thành nhiệm vụ được giao.

Đối với Thẩm phán là công dân Việt Nam, Luật Tòa án chuyên biệt đặt ra 02 trường hợp: (i) Thẩm phán là công chức, luật sư, Trọng tài viên, giảng viên đại học, nhà khoa học, chuyên gia thì phải có uy tín, phẩm chất đạo đức tốt, kiến thức chuyên môn phù hợp, am hiểu pháp luật về đầu tư, kinh doanh; có ít nhất 10 năm kinh nghiệm tham gia xét xử, giải quyết vụ việc liên quan đến hoạt động đầu tư, kinh doanh; có năng lực tiếng Anh để xét xử, giải quyết vụ việc tại Tòa án chuyên biệt; không quá 75 tuổi, có sức khỏe bảo đảm hoàn thành nhiệm vụ được giao; (ii) Trường hợp bổ nhiệm Thẩm phán là Thẩm phán Tòa án nhân dân theo quy định của Luật Tổ chức Tòa án nhân dân thì phải có kiến thức chuyên môn phù hợp, am hiểu pháp luật về đầu tư, kinh doanh; có ít nhất 10 năm kinh nghiệm tham gia xét xử, giải quyết vụ việc liên quan đến hoạt động đầu tư, kinh doanh; có năng lực tiếng Anh để xét xử, giải quyết vụ việc tại Tòa án chuyên biệt. Các điều kiện này đòi hỏi Thẩm phán là công dân Việt Nam phải có được uy tín (trong nước và quốc tế) để nhà đầu tư tin cậy và có trình độ pháp luật.

Ngoài những tiêu chí nêu trên, Luật cũng đòi hỏi ứng cử viên trở thành Thẩm phán phải là người có hiểu biết để áp dụng pháp luật Việt Nam, pháp luật nước ngoài, tập quán thương mại quốc tế, thủ tục tố tụng linh hoạt, đặc thù theo chuẩn mực và thông lệ quốc tế.

2. Cơ chế bảo đảm hoạt động của Thẩm phán

Để các Thẩm phán có thể yên tâm trong xét xử các vụ việc trong TTTCQT, luật của các TTTCQT của các quốc gia khác thường có quy định về cơ chế bảo đảm hoạt động của Thẩm phán. Điều 11 của Luật Tòa án chuyên biệt cũng đã xác định Thẩm phán của Tòa chuyên biệt được tôn trọng danh dự, uy tín, được bảo vệ theo quy định của pháp luật khi thi hành công vụ hoặc vì lý do công vụ và trong trường hợp cần thiết. Thẩm phán được miễn trừ trách nhiệm khi thực hiện nhiệm vụ, quyền hạn theo quy định của Luật này và quy tắc tố tụng, trừ trường hợp có căn cứ xác định Thẩm phán vi phạm pháp luật nghiêm trọng do lỗi cố ý. Quy định này có tính đặc thù để bảo vệ các Thẩm phán trong hoạt động xét xử nhằm thu hút các ứng cử viên tham gia trở thành Thẩm phán của Tòa chuyên biệt. Quy định này tạo sự an tâm cho các Thẩm phán.

3. Thẩm phán tiến hành thủ tục tố tụng theo chuẩn mực và thông lệ quốc tế

Thủ tục tố tụng của Tòa án chuyên biệt mang tính linh hoạt, đặc thù theo chuẩn mực và thông lệ quốc tế và có những đặc điểm khác với các thủ tục tố tụng được quy định Bộ luật Tố tụng dân sự. Chương III (từ Điều 13 đến Điều 39) của Luật Tòa án chuyên biệt đã quy định cụ thể thủ tục tố tụng tại Tòa án chuyên biệt. Thủ tục này có dáng dấp của thủ tục giải quyết tranh chấp theo phương pháp đối tụng của hệ thống luật thông pháp (Common law) - một hệ thống pháp luật gần gũi với hoạt động tài chính quốc tế. Vấn đề này đòi hỏi

Thẩm phán phải hiểu biết và thực hành được thủ tục tố tụng này để bảo đảm các nguyên tắc tổ chức và hoạt động của Tòa án chuyên biệt được quy định tại Điều 3 của Luật Tòa án chuyên biệt, như giải quyết vụ việc công bằng, minh bạch, vô tư, khách quan, nhanh chóng, hiệu quả; thực hiện tranh tụng trong xét xử; bảo đảm quyền tự định đoạt của các bên...

Có thể nói, Luật Tòa án chuyên biệt tại TTTCQT có những quy định về tuyển chọn, bổ nhiệm Thẩm phán và mô hình tố tụng có tính đặc thù và đột phá. Luật có hiệu lực kể từ ngày 01/01/2026 đã đặt ra một khối lượng công việc không nhỏ cho Tòa án nhân dân tối cao trong việc tìm kiếm, thu hút nguồn nhân sự trong và ngoài nước để có thể tuyển chọn, bổ nhiệm làm Thẩm phán của Tòa án chuyên biệt. Nếu những chính sách và quy định về Thẩm phán của Luật Tòa án chuyên biệt tại TTTCQT được thực thi thành công thì sẽ là cơ sở để TTTCQT tại Việt Nam có được sức hút, niềm tin của các nhà đầu tư tài chính lớn trên toàn cầu.

LS. NGUYỄN HƯNG QUANG (Luật sư sáng lập và điều hành Văn phòng luật sư NHQuang&Công sự)

Abu Dhabi được xem là quốc gia thịnh vượng nhất trong khối UAE - Ảnh: Vietnamembassy.

Bình luận

Điền thông tin gửi bình luận

Tên hiển thị

Tên hiển thị

Địa chỉ email

Email

Nội dung (trên 20 ký tự)

Nội dung

☐

Tôi không phải là người máy

reCAPTCHA
Bảo mật - Điều khoản

Gửi bình luận

BÀI ĐỌC NHIỀU NHẤT TUẦN

TIN QUAN TÂM

Quy định mới về thủ tục, hồ sơ đề nghị bổ nhiệm, bổ nhiệm lại, xét nâng bậc, điều động, biệt phái, miễn